

aut cuilibet principi dederit, sive promiserit, subin-  
ferendæ maledictioni subiacebit. Sit igitur eidem  
cellæ abbas, secundum regulam sancti Benedicti  
constitutus, et monachi regulari districtioni sub-  
jecti, quos de rebus ejusdem cellæ aliquod dispen-  
dium perpeti, cum omni imperio prohibemus. Res  
ergo ejusdem ecclesiæ sunt Humolarias villa, in  
qua cella constructa est, cum mansionibus cunctis  
ad se pertinentibus: Merulfi curtis cum adjacentiis  
suis; Eudoldi curtis cum appenditiis suis; Cavinia-  
cus cum mansis ad se pertinentibus. In villa quæ  
dicitur, Frisia super fluvium Summan, duodecim  
mansi quos pro commoditate piscium eidem ec-  
clesiæ perpetualiter habere liceat.... Si quis vero  
contra hujus apostolici privilegii tutelam aliquid  
molitus fuerit.... hunc.... excommunicamus....  
ut sub hujus anathematis vinculo pœnaliter inno-  
datus, sit anathema maranatha. Fiat, fiat.

ANNO DOMINI DCCCLXI.

## SANCTUS ODO

ARCHIEPISCOPUS CANTUARIENSIS.

### VITA SANCTI ODONIS

Auctore, ut videtur, OSBERNO monacho Cantuariensi.

(Apud Mabil. Acta sanctorum ordinis S. Bened. ex manuscripto codice Thuano-Colbertino).

#### OBSERVATIONES PRÆVIÆ.

1. Etsi hujus Vitæ scriptor antiquitatem vel ex  
manuscripto codice sapiat, non tamen ejus nomen  
ætatemve signat codex Thuano-Colbertinus, ex  
quo hanc Vitam descripsimus. Is auctor mihi vi-  
detur esse Osbernus Cantuariensis monachus sub  
Lanfranco archiepiscopo, qui Osbernus de Vita  
Odonis Cantuariensis archiepiscopi librum unum  
scripsisse apud Pitseum memoratur. Incertum est  
an Willelmus Malmesburiensis hunc libellum præ  
oculis habuerit in concinnando Odonis elogio,  
quod libro de Gestis pontificum Anglorum inse-  
ruit. Dubitandi ratio inde petitur quod Willelmus  
in nonnullis rebus, levioris tamen momenti, cum  
Osberno (sic eum vocare interim liceat) non con-  
venit. Osbernus quippe ait, Odonem suæ electioni  
in sedem Cantuariensem repugnantem non prius  
consensisse, quam missis Floriacum legatis abba-  
tem arcessierit, quia eum ad monachatum indita  
cuculla initiatus fuisset: Willelmus habet Odonem,  
*transito mari, apud Floriacum monachilia acce-  
pisse*, Osberno Gervasius Dorobernensis monachus  
Willelmo Bromtonus suffragatur. Osbernus addit  
Odonem mortuum ecclesiæ custodi apparuisse, ut  
Elfsinum, in Cantuariæ cathedram simoniace in-  
trusum, verbis suis compesceret: Willelmus Elfsi-  
no ipsi factum ostentum tradit. Ad hæc quædam  
Willelmus commemorat, ut de sancti Wilfridi facta  
per Odonem translatione, aliaque nonnulla, de  
quibus Osbernus silet.

2. Ambo in id conveniunt, defuncto Vulfhelmo  
Cantuariorum antistite, cum regis ac populi vota  
in Odonem concurrissent, hanc constantius, *ut qui  
nondum amicisset monachum*, renisum fuisse, *ne  
morem majorum ambitione sua turbare videretur*.  
*Nullum enim ad id tempus, nisi monachili sche-  
mate indutum archiepiscopum fuisse*, inquit Wil-  
lelmus, quod aliis verbis tradit Osbernus. Godwi-

nus sectarius *errorem* vocat, atque certum esse  
Nothelmum aliosque nonnullos sæculares, ut vo-  
cant, presbyteros Cantuariensi Ecclesiæ ante Odo-  
nem præfuisse. Verum nullo argumento id certius  
rescire potest Godwinus, quam Odo ipse aut Wil-  
lelmus, primorum temporum viciniore: nec  
constat Nothelmum monachus expertem fuisse.  
Beda quidem in præfatione ad Historiam Anglo-  
rum Nothelmum duntaxat *religiosum Lodinensis  
Ecclesiæ presbyterum* vocat: at hoc nomine do-  
nare solebant monachi sacerdotes; et Beda ipsi: in  
epistola ad Nothelmum illum, *venerabilem fra-  
trem nostrum Nothelmum presbyterum* appellat:  
quæ verba monachum designant potius quam  
presbyterum sæcularem. Monachum induit Odo,  
simulque ipsa monasticarum vestium susceptione  
professus est sub annum 937, quo tempore Flo-  
riacense monasterium ad strictiorem regulæ cul-  
tum revocatum fuit opera Odonis abbatis Clunia-  
censis. Ab eo itaque Odo monasticum habitum  
susceperit, prætermisissis Cantuaritis aliisque An-  
glicanis monachis, quorum abservantia in tanta  
opinionem tunc non erat. Eadem causa Oswaldum  
aliosque Anglos illexit ad cœnobium Floriacense,  
ex quo Abbo in Angliam missus est non minus  
causa pietatis quam eruditionis.

3. Inter alia Odonis facta, quorum in sequenti li-  
bello nulla mentio est, præcipuum videtur illud quod  
de corporis sancti Wilfridi episcopi Eboracensis  
translatione ab eo Cantuariam procurata legitur  
tum apud Willelmum, ubi de nostro Odone, tum apud  
Eadmerum in libro de Vita S. Wilfridi, edita in  
parte prima Sæculi III Benedicti, pag. 226 et 227.  
Addit Willelmus curasse Odonem, ut heroico metro  
Wilfridi Vita texcretur; idque exsecutum fuisse  
Fridegodum quemdam, cujus poema *Patrologiæ  
nostræ, tom. CXXXIII* datus. Subdit Willelmus

synodalem Odonis epistolam ad suffraganeos suos tempore Edmundi regis directam, qua eos hortatur, ut ne tepide et negligenter in regimine animarum conversentur, qua in epistola Odo non mediocre, ut Willelmo visum est, litterarum dedit indicium, sed majus pietatis ac sollicitudinis pastoralis. Hæc epistola ab eo scripta est, ut puto post constitutiones ab ipsos latas sub eodem rege, apud Spelmannum editas, in quibus cavetur de officio regis, cleri et magistratum. In capite 6, monachos hortatur ut in omni humilitate et obedientia die noctuque vota sua aimplere studeant, permanentes in timore Dei in ecclesiis, ubi se voto constrinxerunt. Non sint vagabundi, neque gyrovagi, qui nomen monachi desiderant, officium autem ejus contemnunt: sed secundum exempla apostolorum, per habitum humilitatis, laboribus manuum, et lectione sacra, et continuis orationibus se exercentes. Ad hæc Eadmerus in prologo ad Vitam sancti Wilfridi memorat Odonis libellum nostri de Vita et conversatione ipsius Wilfridi. Sed libellus iste sine dubio non alius est quam Fridogodi carmen, cui in codicibus nonnullis præmissa est Odonis epistola, in qua hæc verba: *Igitur venerabilissimas beati confessoris Christi Wilfridireliquias indecenti sentinossæ voraginis situ marci-*

*Odo paganos parentes relinquit.*

1. Venerabilis Christi confessor Odo, nobilibus sed paganis (267) parentibus oriundus, sicut rosa e spinis floruit, vel quasi pretiosum de vilibus vasculis aroma processit. Nam ex impia illa senatorum multitudine fertur genus habuisse, quæ olim sceleratissimum prædonem Inguarem comitata, navali manu in regnum Anglorum est advecta. Hos ille nativitatis principes sortitus, et eorum accuratissima educatione pueriles annos translatus, festinabat Christianorum conventicula indesinenter adire, divinos qui ab illis dicebantur sermones magna animi oblectatione audire, donumque revertens quæ audierat parentum auribus sedulo infundere. Super quibus bonorum studiorum primordiis pater impius impie irritatus, prohibeat omnino ne Christum nominaret, neve paternas institutiones Christianæ religionis veneratione immutaret. Verum ille, prohibentis imperium penitus despiciens, magis ac magis Ecclesiæ limina terere, et divini Verbi intento animo semina percipere, et quæ cæperat absque pavore domi nuntiare. Hinc iterum pater supra humanum modum exasperatus, gravissima illum correptione affligit, jusque hæreditatis, quod ad illum lege primogenitorum venire debebat, subtrahit. Tum puer exultans in Domino quod talem pro ejus nomine proscriptionem subiret in terra propter quam ascribendum se esse consideret in cælo, dimissis parentibus, parentum divitiis, nudus et omni mundano decore privatus aufugit.

*Athelmum adit; litteris studet.*

2. Adito itaque duce quodam, nomine Athelmo, qui tempore regis Eluvredi et Christianissimus, et inter cæteros optimates regni Anglorum unus de sublimioribus erat, postulabat se illius potentia et auctoritate a parentum suorum furore defendi. Qui bona adolescentis indole gaudens, nec dignum

(267) Nempe ex *Danica feritate*, ut scribit Willelmus, Bromtono natione *Danus*. Severo cognomen

*das*, imo (quod dictu quoque meticulosum est) prælatorum horripilatione neglectas, cum inde favente Deo, scilicet a loco sepulcri ejus, quidam transtulissent, reverenter excepi, atque intra ambitum metropolitanæ, cui gratia Dei præsideo, collocavi. Itaque tantæ tamque Deo dignæ affinitatis delectatus vicinitate, et editiore eos entheca decusare, et excerptis de libro Vitæ ejus flosculis novo opere pretium duxi carmine venustare, id est per Fridogodum: quod tamen Eadmerus, et forsitan alii nonnulli, Odoni tribuerunt. Nescio an certiora sint quæ de aliis Odonis scriptis habet Pitseus, qui ei insuper tribuit librum unum ad Floriacenses pro nepote suo Oswaldo; alium item de reali præsentia corpori Christi in Eucharistia, itemque librum unum epistolarum, et alium diversorum poematum.

4. Quod superest, Eadmerus, Willelmus Malmesburiensis, Matthæus Westmonasteriensis, aliique Odonem sanctum vocant, et post eos cardinalis Baronius in tomo X Annalium, tametsi in Martyrologio Romano locum non habet Odo. Eum die quarta Julii ad Dominum migrasse ex Capgravo aliisque scriptoribus Anglicis Maiheuvius docet, non septima Februarii, qua die de sancto Odone agit Molanus in Additionibus ad Usuardum. Laudatur maxime in sequente Vita S. Dunstani per Osbernum.

aliquatenus esse judicans, ut tale decus paganis ritibus sub patris imperio deserviret, paterno affectu illum suscepit, defensione munivit, auxiliis necessariis simul et non necessariis fovit, deinde Græca ac Latina lingua magistris edocendum tradidit, quarum linguarum plerisque tunc temporis in gente Anglorum usus erat, a discipulis beatæ memoriæ Theodori archiepiscopi profectus; factusque est in utraque lingua valde gnarus, ita ut posset poemata fingere, prosam concinnare, et omnino quidquid ei animo sederet, luculentissimo sermone proferre.

*Ordinibus initiatur.*

3. Post hac sacramento baptismatis renatus, clericali tonsura decoratus, usque ad subdiaconatus ministerium domini sui admonitione perductus est: in quo gradu per aliquot annos ita sanctitate vitæ et prædicationis sinceritate pollebat, ut quicumque illum agnosceret, Spiritus sancti templum esse non dubitaret; omniumque testimonio dignus esset qui ad altiora Ecclesiæ ministeria, licet ætas ejus (quantum ad instituta canonum spectat) hoc prohiberet, provehi deberet. Unde suasus a domino suo ut ad sacerdotium se sineret transferri, quatenus ab illo divinum quotidie officium audiret, cujus vitam castissimam, manus vero munditiæ plenas agnovisset, ille, objecta immatura ætate, quantum potuit obstetit. Postmodum vero, ratione simul et antiquorum exemplorum auctoritate victus, religioso desiderio cessit; leviticam stolam humero circumdedit, parvoque tempore elapso summorum quoque mysteriorum sacrator accessit. Ex quo tempore tam ipse dux quam cæteri pene omnes regalis palatii principes in summa eum veneratione habere; secreta male actæ vitæ ei aperire, et de his emendandis ejus consilio libenter credere.

tribuunt nonnulli *fide digni*, teste Maiheuvio, sed recentiores, quos inter Pitseus.

*Romam adit eum Athelmo, eumque sanat. In Angliam revertitur.*

4. Interea dux regi suggessit habere se desiderium proficiscendi Romam et sanctis apostolis ibidem supplicandi : moxque regia licentia simul ac munificentia donatus, adjuncto sibi venerabili presbytero Odone, cum magno comitatu profectus est. Sed cum itineris aliquantulum peregissent, acerba tactus infirmitate acriter cœpit ægrotare, adeo ut vix reciproci flatus posset aera spirare. Cumque per sex continuos dies et languor augmentum, et commeatus acciperet detrimentum, septimo jubet omnem turbam cœpta via progredi, solo Odone secum retento, cujus ope in præsentî periculo maxime indigebat. Quem ad se post relictos illos flebili voce clamatum, orat ut pro sui liberatione Domino preces effundat, referens se indubitanter credere quod nihil ei divina pietas denegaret, quem a puero magna gratia acceptum haberet. Tum venerabilis Odo, animo ad Deum erecto, toto corpore terra procumbit, magnosque divinæ clementiæ singultuum imbres effundit ; surgensque de solo postulat sibi repletam vino phialam deferri ; super quam invictæ crucis signaculum edens, humiliter vinum viro porrexit, atque ut in Domino per omnia confideret fideliter admonuit. Bibit itaque homo quod erat in calice, et eodem momento cum redderet phialam, redditam sibi omnimodam sentiebat medelam. Proinde curvatus ad genua presbyteri, gratias refert, ascensoque equo præmissos comites volucer insequitur, quos celeri cursu viam terentes sequenti die impigro et ipse volatu attingit. Viso autem illo omnes præ gaudio lacrymas fundunt ; sed præstitæ salutis auctorem cognoscentes amplius mirantur. Romuleam igitur ad urbem usque progressi, et inde ad patrios lares feliciter reversi, immensam tum regi, tum cæteris in palatio degentibus in adventu suo lætitiâ præstant.

*Ethelstano regi fit charus.*

5. Post dies duce ipso, ac post ducem præfato rege de præsentî vita sublato, Eduardus, filius ejusdem regis, in regnum successit, et illud pluribus annis prudentissime rexit : in cujus diebus venerabilis Odo presbyterii gradum officio simul ac vitæ sanctitate insignis administrabat, regi notus, et acceptus ei, et omnibus admirandus ad omnes benignitate ac mansuetudine diffusus, omnium moribus juxta apostolorum se contemperans, ut omnes Christo lucrifaceret. Ubi autem rex Eduardus huic vitæ modum posuit, Ethelstanus filius ejus regni habenas sortitus est. Vir vero admirabilis Odo vitam, ut diximus, virtutum per omnia agens, magnus ab omni populo habebatur. Nec enim civitas super montem posita, vel lucerna in candelabra lucens poterat abscondi. Hinc processit ut sanctitatis, ejus fama quotidie augmentando magnificata, ad aures quoque eximii regis Ethelstani mira cum laudis exaltatione perlata sit : qui hominem ad se evocatum, et vere

A Dei famulum esse certissime agnitum, suis cum amicitis jungit, ac secretorum suorum præ cæteris conscium facit.

*Fit episcopus Schireburnensis.*

6. Inter hæc sedes episcopalis, quæ tunc temporis Scireburne, nunc autem Seriberic est, pastore viduata est. Sciens itaque rex Odonis vitam pontificatu omnino dignissimam, eum de suscipiendo episcopatu interpellare, ac ut ovium Dei pastor apostolicus loco defuncti fieri acquiesceret, magno cœpit studio renitentem obsecrare. Quid moror ? Tandem Ecclesiæ ac regiis precibus victus, quod sibi nimium grave testabatur, pontificale officium in præfata Scireburnensi Ecclesia pontifex factus administrare consensit. Præsidebat his diebus loco, dignitate, auctoritate et officio, Ecclesiæ Cantuariensi vir bonus et strenuus, Wlfelmus nomine, qui huic regis, cleri ac plebis electioni animo libenti consensum attribuens, eum pro suo jure in illam, ad quam electus erat, pontificii dignitatem debito cum honore sacravit. Sacralis autem et insignibus sacerdotalibus sacerdotaliter infulatus, quam gloriosum Deo habitaculum se præbuerit, quam erga animarum sibi commissarum lucra sollicitus fuerit, nescio utrum aliquis digne valeat eloqui, quantacunque sagacitate præditus ingenii. Unde quid de illis simplicitas puræ mentis advertere possit, scribere nolo : tantum opera miserentis Dei quæ in servis suis placita sibi simplicitate inhærentibus operari in beneplacito suo dignatur, eis considerata propono. Anno 938 paganis superiorem præstat Ethelstanum.

7. Anno inter hæc Dominicæ incarnationis nonagesimo tricesimo (268) octavo, regni autem Ethelstani victoriosissimi regis quartodecimo, congregatus est adversus regnum Anglorum immensus paganorum exercitus profanis legibus suis subjugando enervare, et enervando volens annihilare sacratissimas quas Angli servabant leges Christianorum : quibus nominatus princeps valida armorum manu stipatu occurrens, pugnae se dedit, et diutissime ac atrocissime pugnatum utrinque est. Duxerat autem secum in aciem rex sanctum Odonem, ejus meritis se multo maxime quam militum copiis confidens hostem victurum. Dum igitur hinc inde strages gravissima fureret, et ærumnosa res luctuosa contigit. Quo etenim rex ipse pugnabat, juxta capulum gladius contractus est, et regem quasi inermem hostibus exposuit. Inter hæc Odo a pugna remotus longiuscule stabat, ore et corde pro salute Christiani exercitus Christo supplicans, et vultum manus ac lumina cœlestibus pro hoc ipso indefessus extendens. Quid itaque rex vitali eventu facere posset fluctuabat, ut se armaret suorum quemquam exarmare nefas judicabat. Pars igitur adversariorum ubi regem fracto ense stare advertit inermem, fugam quam inire cœperat, versis vultibus in pugnam acriori cæde vindicare aggre-

(268) Eodem anno Chronologia Saxonica Bedæ subjuncta reponit hanc pugnam.

ditur. Tum subito intonat æther a clamore multitudinis, ut Deus succurreret, et celeri gressu Odo venerandus accurreret vociferantis. Advolat et quidnam sibi velit rex a se fieri lassabundus interrogat. Audit, et statim regi taliter inquit : Quid est hoc ? quo intendis ? Ensis tuus in latere tuo integer pendet, et tu eum fractum esse conquere-  
ris ? Redi ad te, ad vaginam manum extende, ex-  
sere illum, et ecce dextera Domini erit tecum. Nec  
formides, quia non prius continget solis occubitus,  
quam adversarios Domini tui, qui contra te insur-  
xerunt, fuga involvat aut interitus. Ad hæc qui-  
que audientium grandi stupore attoniti deflexis  
luminibus viderunt, quem prius non viderant, en-  
sem in latere regis pendentem : quem rex in Deo  
confortatus arripiens, dextera lævaque cunctos  
occursantes, aut debilitavit, aut fugavit, aut morti  
funditus tradidit. Itaque juxta verbum famuli Dei  
factum est, ut simul et sol occumberet, et regi de  
hostibus victoria proveniret. Quid hinc gratiarum,  
quid laudum, quid votorum Deo per fidelem ser-  
vum suum Odonem, per regem, per victorem exer-  
citus, per totum regnum quo magnitudo istius  
victoriæ perlata est, sit persolutum quis enarret ?  
Magnificentia facti docebit audientes, quia non fa-  
cile quisquam. Gloriosus autem Odo magnæ de-  
hinc admirationis apud omnes habitus est, et vere  
præclarus Israelita comprobatus.

*Eadundo cogente ad Cantuariæ pontificatum non  
acquiescit translationi nisi prius sit monachus.*

8. Post paucos hujus insignis victoriæ annos  
Ethelstanus bono fine præsentem vitam finivit  
(269), et frater ejus Eadmundus locum decedentis  
rex factus obtinuit. Hinc germani sui vestigia in  
bono æmulans, bonos quosque summo studio dili-  
gebat, et eos sibi familiares effectos, in his quæ  
Christianum regem decebant, sincero ac libenti  
animo audiebat. Præclare igitur inter alios beatus  
Odo ejus familiaritate potitus est, et ab eo pura  
mente dilectus. His diebus Wlfelmus pontifex Can-  
tuariorum cunctis mortalibus debitum vitæ finem  
sortitus est. Ne itaque tanta sedes plus æquo pas-  
tore careret, reverendum Odonem rex convenit,  
suadens quatenus desolatæ Ecclesiæ per suscep-  
tionem super illam curæ pastoralis subveniret.  
Obstat ille, nec ullum suadenti præbet assensum.  
Dicit enim et indignum se tanta re ; et si dignitas  
aliquatenus aspiraret, tamen ne pontifex Ecclesia  
sua relicta ad aliam migret, canonum auctoritate  
fatetur prohiberi. Contra quæ et notam omnibus  
probitatem illius rex edisserit, et quod beatus  
apostolorum princeps Petrus de Antiochia Romam  
translatus fuerit, multique alii juxta veterum mo-  
numenta, librorum sedes suas ratione cogente mu-  
taverint, luculento sermone proponit ; et adjecit ;  
Hujus quoque rei exemplum penes nos satis ido-  
neum et clarum habemus, viros videlicet sanctos,  
Melitum dico antistitem Londoniensem, et Justum  
Rofensem Cantuariam simili ratione, qua te sedem

(269) Nempe anno 941, et quidem vi Kal. Novem-  
bris, ex Chronologia Saxonica Non ergo ante an-

PATROL. CXXXIII.

A mutare suademus, fuisse translatos. Victus in his  
pontifex sanctus, aliud suæ contradictionis argu-  
mentum opponit. Cum primi, inquit, Patres ipsius  
Ecclesiæ, qui et Christianitatem regno Anglorum  
attulerunt, et omnes qui eis successerunt usque in  
præsens monachi, ut omnibus constat, exstiterint ;  
ego tam antiquam, tam sanctam, tam Deo accep-  
tam, et tantorum Patrum auctoritate roboratam  
consuetudinem mutarem, infringerem, annihila-  
rem ? absit ; imo noverit tota Britannia, et quæ  
adjacent insulæ omnes, me nullo unquam pacto  
consensurum ut ipse in clericali habitu constitu-  
tus per pontificatum Ecclesiæ Cantuariensi præsi-  
deam, cui nullus antehac qui monachus non fue-  
rit, scitur præsedisse. Attamen quia me, ut intelli-  
gi datur, non tu solus, sed multi vocant, ut ibi  
pontifex fiam, nec meum est illis reluctando peni-  
tus contradicere, ne eum qui in ipsis habitat Deum  
offendam, commendans conscientiam meam ab  
omni istius honoris ambitione vacuam Deo, sanc-  
tum propositum monachicæ religionis, quod ab  
ineunte ætate desideravi, nec adipisci variis causis  
impedientibus merui, hac saltem, ut interim ita  
putetur, occasione assumam. Postmodum vero de  
pontificatu quo de agitis, ipse cui cuncta cordium  
secreta patescunt, agat, et hunc in eo constituat,  
quem idoneum ad hoc sua sapientia probat.

*Monachi vestem a Floriacensibus accipit ; fit dein  
archiepiscopus*

9. Hac viri sententia rex non modice exhilaratus,  
laudat sanctum propositum ejus, laudat admiran-  
dum et imitandum exemplum magnæ humilitatis  
ejus, laudat constantem virtutem animi ejus. Des-  
tinantur igitur post hæc sub celeritate nuntii ad  
abbatem cœnobii sancti Benedicti Floriacensis,  
sanctæ religionis habitum ad opus episcopi juxta  
præscriptum negotium exquisituri. Fama siquidem  
religiosissimæ conversationis, quæ apud Floria-  
cum ipsis diebus, quaque terrarum ferebatur om-  
nimodo fervere ; et contra studium ejusdem reli-  
gionis, quod ob multiplices diversorum eventuum  
casus in Anglia usquequaque cœperat defervere,  
illuc mitti et inde cupitæ religionis effectum per-  
suasit expleri : quod et factum est. Abbas quippe  
loci ipsius audito nuntio lætissimus efficitur, as-  
sumptisque secum nonnullis e fratribus suis, pros-  
pero cursu mare transvectus, Angliam ingreditur ;  
antistitem Odonem Deo in cunctis placere studen-  
tem alacer adit, et ei quam desiderabat sancti pro-  
positi vestem devotissime tradit. Spectabilis igitur  
pontifex Odo monachus habitu factus, qui jam  
olim monachicæ vitæ sacris fuerat actibus decora-  
tus, quin jugum Domini super totam Angliam a  
rege et regno invitatus, imo compulsus susciperet,  
factus antistes Cantuariensis recusare ultra non  
potuit. Qualiter ergo suscepti regiminis officio  
usus sit qui nosse desiderant, ex vita ejus quæ et  
qualis ante sacerdotium et in sacerdotio fuerit  
paucis supra digessimus, sicut æstimo, possunt  
num sequentem contigit Odonis promotio in sedem  
Cantuariensem.

advertere. Exstitit enim et sanctitate laudabilis, et sapientia admirabilis, et constantia singularis.

*Edredum regem ungit. Eucharistiæ adversarios miraculo convertit.*

10. Rege autem Eadmundo in domo sua malitiose interfecto, frater ejus Edredus imperii dignitate functus, a glorioso Odone Cantuariorum summo pontifice in regem sacra est unctione perfusus. His diebus vir præcipuæ probitatis Dunstanus, Glastoniensis cœnobii dignissimus abbas, magnus apud regem, et honorabilis omni populo habebatur. Beatus autem Odo moribus et ætate grandævus, religione et industria pollens, auctoritate et modestia præstans, Christianis legibus totum regnum prudentissime nobilitabat. Rex ipse Deum timens, bonos quosque speciali amoris dulcedine fovens, malos vero, ne sua tyrannide bene agentes conturbarent, fortiter premens, boni principis mores et actus exsequabatur. Hoc ferme tempore quidam clerici, maligno errore (270) seducti, asseverare conabantur panem et vinum quæ in altari ponuntur, post consecrationem in priori substantia permanere, et figuram tantummodo esse corporis et sanguinis Christi, non verum Christi corpus et sanguinem. Quorum enormem perfidiam beatus Odo destruere cupiens, dum quadam die in conspectu totius populi sacrosanctis missarum solemnibus devotus intenderet, expressis lacrymis Dei omnipotentis clementiam in suo ministerio adfore postulavit, quæ ad depellendos hominum errores substantivam divinorum mysteriorum declararet proprietatem. Cumque ad confractionem vivifici panis ventum fuisset o ineffabilem Dei miseracionem, o præsentem æternæ majestatis ostensionem confestim namque inter manus pontificis, fragmenta corporis Christi tenentis, sanguis guttatim defluere cœpit. Stans itaque pontifex, et præ gaudio uberes lacrymas fundens, innuit astantibus ministris ut illi potissimum proprius accedant qui nuper in fide titubaverant. Vocati igitur celeriter adsunt, atque in tantarum rerum consideratione perterrefacti, pavitanti voce exclamant; O te inter homines felicissimum hodie, cui Filius Dei semetipsum in carne dignatus est revelare! Et rursum: Exora, inquit, paululum, Pater, exora Domini majestatem, ut in pristinam formam præsens sanguis commutetur, ne nos propter infidelitatis errorem divina ultio sequatur, Oravit ergo sacerdos; post orationem ad aram respexit, et ubi dimiserat sanguinem, consuetam vini reperit Speciem. Sump-tis autem cœlestibus sacramentis, lætantibus cunctis qui tantis interfuere spectaculis, præcepit pontifex pro testimonio tantæ virtutis omnes undecunque pauperes aggregari, et solemne convivium eisdem præparari. Ipse autem cum suis in magna gratiarum actione lætitiâ agebat, propterea quod omnis error de Dominico corpore in peccatore suorum abolitus fuisset; nec ultra panem in altari positum verum Christi corpus esse diffi-

(270) Hæc totidem verbis Maiheuvius refert ex Capgravio, qui proinde hunc libellum jam edidit:

derent, qui verum sanguinem inde manare conspexissent.

*Mirum in restauratione ecclesiæ*

11. Aliud quoque divinum re vera miraculum in ecclesia cui præerat fecit; imo ipse non fecit, sed qui solus habet divinitatem in illo fecit. Nam tectum ejusdem ecclesiæ, nimia vetustate corruptum, semiruptis per totum partibus pendebat. Quod ille renovare cupiens, murumque in porrectiorem celsitudinem exaltare desiderans, congregatus artificibus præcepit et quod dissolutum desuper eminebat penitus tolli, et quod minus in altitudine murus habebat jussit extolli. Sed quia clerus ac populus absque servitio divino esse non valebat, et tantæ magnitudinis templum non reperiebatur quæ ad capiendam numerosæ plebis multitudinem sufficere videretur, deprecatus est pontifex Dominum ut quousque opus inceptum consummatum fuisset, nulla aut infusio imbrium, aut vis ventorum infra parietes ecclesiæ descenderet, quæ eos a divino opere prohibere valeret. Factumque est ut in tribus annis quibus ecclesiæ muri in altum porrigebantur, tota fabrica desuper pateret, nec tamen, non dico infra ambitum solius ecclesiæ, sed nec intra muros totius civitatis imber aliquando descenderet, qui vel clerum in ecclesia consistentem ab officio præpediret, vel populum ad ecclesiam concurrentem aliquatenus posset ab incepto cohibere. Eratque res digna spectaculo, cum videres omnia civitatis pomeria aquis infundi, et ejus mœnia nulla pluviarum inundatione madereri.

*Edwium, regem libidinosum, per Dunstanum, tum per se emendare conatur.*

12. Cum autem rex Edredus transitoriam vitam vita perenni permutasset, Edwis filius supra memorati regis Eadmundi, in regem electus est. Qui moribus et ætate juvenculus, juvenum quos sibi comites atque satellites associaverat mox cepit consiliis uti, spretis senibus, quos vita, moribus et ætate magna præditos industria et auctoritate constabat. Unde correptus a fortissimo milite Christi Odone, aliquantisper se temperabat, verens ne si illum omnimodis non audiret, regiæ dignitatis benedictionem ultra votum suum sibi dare differret. At ubi eadem benedictione potitus est, illico quasi effrenis effectus, omnes cordis sui sequebatur affectus. Factus est igitur voluptatum magis quam Dei, luxuriæ quam sobrietatis, libidinum quam castitatis amator. Ibat itaque juxta desideria cordis sui, et iniqua gerens a suis benedicebatur. Super hæc ea die qua regni coronam in conspectu totius Ecclesiæ in capite gessit, gravis infamiæ notam tantæ gloriæ et sibi ingessit. Cum enim post officium ecclesiasticum una cum archiepiscopis, episcopis, abbatibus cæterisque principibus regni jam pransus sederet, subito exsilivit, et relicto consortio omnium, in secretiorem sese cameram contulit, duarum feminarum illic eum sed Capgravium hactenus nobis recuperare non licuit.

rentium stupri ardore succensus infandum consortium expetens: quæ res confidentium mentes magni pudoris mœrore deiecit. Habito autem consilio inter eos quid facto opus esset, missus est ab archiepiscopo et primoribus is, cujus superius mentio facta est, venerabilis abbas Dunstanus, regem ab illicitis amplexibus abstrahere, et ad regiam sedem inter principes revocare; quod et factum est. Quapropter rex vehementi furore turbatus, Dunstanum suis omnibus spoliatum exsilio damnavit, et extra Angliam trans mare fugavit. Fecit et alia innumera mala, quæ quoniam alias latius, licet non omnia, digesta sunt, hic tantummodo paucis ea tetigisse sufficere ratus sum.

13. Quæ miles Dei omnipotentis Odo æquanimitate ferre non valens, iniquitatum illius publicus hostis effectus est. Siquidem ubi eum nec admonitionibus suis, nec obsecrationibus suis, nec increpationibus suis acquiescere velle ut se corrigeret vidit; pontificali auctoritate usus, unam de præscriptis mulieribus, quam et amplior potentia et obscenior impudentia dehonestabat, et notior hominibus fecerat, quaque nimium contumeliosis amplexibus rex frequentius abutebatur, missis militibus a curia regis, in qua mansitabat, violenter abduxit, et eam in facie deturpatam, ac candendi ferro denotatam, perpetua in Hiberniam exsilio relegatione detrussit. Quæ tamen post nonnulum temporis intervallum, jam obducta in cicatricem corporis forma, sed adhuc hiante impudicæ mentis deformitate, relicta Hibernia Angliam rediit, et Glocestræ cæcati cordis obscuritate imbuta pervenit: ubi ab hominibus servi Dei comprehensa, et, ne meretricio more ulterius vaga discurreret, subnervata, post dies aliquot mala morte præsentis vitæ sublata est. Erat quippe summus pontifex Odo vir virtutum robore et grandævitas maturitate ac constantia fultus, et omnium iniquitatum inflexibilis adversarius. Non hunc alicujus gaudi sæcularis illecebræ, non hominum minæ, non cujusvis damni permissio poterat a rectitudine deterrere. Quapropter quia nec sperabat aliquid, nec expavescebat, omnium impotentium iram exarmabat.

*Eadguro rege Dunstanum sacrat.*

14. Eadwio autem rege (si rex nominandus est, qui nec se nec alios regere novit), Eadwio, inquam, rege regno pro suis criminibus eliminato (271), et misera morte damnato, Eadgaro fratri ejus thronus regius super totam Angliam confirmatus est. Hic omnes pene antecessores suos morum probitate præcedens, cunctas iniquitates quæ diebus fratris sui emerserant, compressit, evertit, et pro posse in nihilum egit. Præterea mox ubi regnum obtinuit, reverendum abbatem Dunstanum ab exsilio revocavit,

(271) Hanc excommunicationem Spelmannus refert ad annum 958.

(272) Odonis mortem anno 958 consignant Florentius Wigoniensis, Rogerius Hovedenus, et Mattheus Westmonasteriensis. At præferenda Chrono-

et eum in episcopatum Wigornensem promovit. Qui electus pontifex in gradum suscepti honoris consecrandus, Cantuariam pro more advenit, seque ab ipsius sedis antistite, beato videlicet Odone, sacrari expetiit. Annuit ipse libens. Verum ut sanctum episcopum spiritu prophetiæ pollere in dubium nulli veniret, hominem qui ad Wiciorum pontificatum promovendus advenerat, in pontificem Cantuariorum sancti Spiritus operatione promovit. Super quo a circumstantibus cur sic ageret inquisitus, Scio, inquit, filii, scio quid operetur in me Deus. Et hunc quidem Wigornensis provincia me vivente pastorem habebit, sed tota Britannia eodem, me defuncto, rectore gaudebit; nec enim lege stringitur sancti Spiritus donum. Quæ prophetia quam vera exstiterit, Ecclesia Dei, quæ ejus regimine, sicut prædixit episcopus sanctus, diu postmodum gloriata est, et usque hodie sacratissima illius intercessione munitur, optime novit.

*Moritur.*

15. Talibus igitur bonorum gratiis spectabilis vir Odo a Domino sublimatus, nequaquam se propter merita operum suorum extulit, sed semper ad meliora proficere studuit: quæ retro sunt oblitus, et in ea quæ ante sunt extensus, sequebatur ad palmam supernæ vocationis Dei, populumque sibi commissum more segetum feracium cœlesti doctrina, quasi pluviali gratia, quotidie irrigavit, quousque animam illius rex in cubiculum suum introduceret, et torrente voluptatis suæ inebriaret. Raptum igitur ex hoc sæculo luculentissimum sidus urbis Cantuariæ Odo, gaudentibus angelis, sedem petiit (272) supernæ ac gloriosissimæ civitatis, ubi sempiterna exultatione lætatur, et Christi faciem ineffabilis suavitatis dulcedine contemplatur, securus jam de præmio sui, atque de filiorum suorum salute sollicitus. Obiit autem præsentibus universis Ecclesiæ Christi filiis, quibus etiam fletibus promittebat quod bonum illis pastorem post obitum suum Dominus esset provisurus.

*Elfsinus simoniacus ei succedit; qui mortuo insultat; S. Odo custodi ecclesiæ dat mandata in Elfsinum, qui misere interit.*

16. Post cujus transitum obtinuit locum summi sacerdotii Elfsinus Wentanus episcopus, cognomento Lippe, data pecunia principibus qui primi erant in palatio regis Eadgari. Nam et ante Odonem magna ad rapiendum sacerdotium cupidine agebatur, sed bonorum constantia episcoporum impediabatur. Unde cum die adventus sui Cantuariam solemnibus processione susceptus fuisset, accessit ad sepulcrum viri Dei, stansque super illud ita furialibus verbis defuncto exprobravit, dicens: Inepte, ecce tu mortuus es, et sub tellure putridus jaces, et

logia Saxonica, in qua Odo archiepiscopus obiisse dicitur anno 961. Confer notas ad Vitam S. Dunstani infra ad annum 988. Odoni Willelmus annos xx regiminis, rectius quam Bromtonus, qui xxiv tribuit.

ego cum voluero de te potenter triumphabo. Te vivente summus Anglorum pontifex esse nequivi, te obeunte factus idipsum sum juxta quod olim esse concupivi. Et inde, male ac decrepitate senex, nullas gratias habeas, quia si ultra vivere potuisses, nec mihi, nec ulli vel participium habiti honoris tui concedere voluisses. Ita ille palam in præsencia eorum qui aderant dixit, et baculo tumbam sancti percutiens, trisulco furore quo tenebatur accensus inde recessit. Sed eadem nocte, dum mortalibus concessa requies esset, apparuit beatus Odo ecclesie Salvatoris digno custodi, vultum lacteum habens, vestimentum vero rosei coloris, ita virum alloquens: Dormis an vigilas? Dormivi, inquit ille, senior venerande, sed ecce vigilo, te loquente. At ille, Vade, inquit, ad electum sed non a Deo episcopum Elfsinum, et hanc illi legationem ex meo nomine defer: Hæc mandat tibi servus Christi Odo. Non sum mortuus, sed vivo regi meo omnipotenti Deo. Atque ut hoc certissime experiaris, noveris quia sicut tu causa mei adhuc in carne viventis non evaluisti ad archiepiscopatum Cantuariensem pervenire, ita per me in cœlesti regno nunc viventem invasum honorem in proximo perdes. Audi ergo quæ dico, quoniam hesterno die verbis mihi derisoriis exprobrasti, baculo tuo sepulcrum meum percussisti: prædico tibi quia mare transfretabis, Alpes ascendes, sed nequaquam pallium patriarchatus sancte Dorobernensis Ecclesie obtinebis, nec unquam in apostolica ejus sede sedebis. Ille autem qui hæc viderat, timens episcopi sævitiam, dissimulabat ista nuntiare. Sequenti nocte apparuit ei iterum sanctus Dei quæ ante dixerat dicens: sed nec tunc quæ audierat homo nuntiare audebat. Item tertia nocte adveniens vir Dei pontificali dignitate redimitus, increpavit præfati hominis socordiam, dicens: Si vitæ tuæ prosperitatem gnarus retinere desideras, moneo ne quod a me secundo audisti episcopo tuo revelare dissimules. Nam si feceris, in pœna tua te bene fecisse probabis. Tum ille expectatus, et admodum perterritus, mane facto perrexit ad episcopum incurvatusque toto corpore ante illum ait: Venit ad me, Pater honorande, speciosus ut angelus Dei gloriosus Odo prædecessor tuus, qui hæc tibi præcepit denuntiari: Quoniam, inquit mihi die nudiustertiano verbis illusoriis exprobrasti, baculo tuo sepulcrum meum percussisti, prædico tibi quia mare transfretabis, Alpes ascendes, sed nequaquam pallium patriarchatus sancte Dorobernensis Ecclesie obtinebis, nec unquam in apostolica ejus sede sedebis. Quibus dictis dimisit a se episcopus relatores visionis, parvipendens ea quæ audierat verba ineptæ, ut dicebat, comminationis. Sed evolutionis aliquantis diebus, omnia evenerunt quæ a sancto Dei prædicta fuerunt. Mari namque propter pallium deferendum transito, itinere aliquandiu prospere decurso, mox ut montana conscendit, nimio frigore resolutus, equos qui in ejus comitatu erant necari præcepit, pedesque suos eorum ventribus immisit.

existimans nimietatem frigoris tali posse remedio propelli. Sed non cessante qui illum cruciabat divino furore, Domini majestatem impie blasphemavit, et sic pollutum suum spiritum in mediis ignibus exhalavit. Ita se demonstravit felix Odo Christo vivere, quem penitus mortuum infelix Elfsinus ausus est credere.

*Birtheimo remoto, succedit Dunstanus; Columba super sepulcrum S. Odonis, qui Segode dictus.*

17. Hoc ita mortuo Birtheimus, Dorsetensis provincie præsul, homo nimie pietatis ac simplicitatis, in pontificatum Cantuariorum substituitur. Verum ubi comprobatus est in exercendis ecclesiasticis disciplinis omnino quam oportebat minus vigere, jussus quod susceperat onus deseruit, et ad suum ovile quieturus humilis rediit. Igitur ut sententia Domini et prophetia beati Odonis servi sui veritas esse probaretur, Dunstanus, jam tunc Londoniensis Ecclesie pontifex, a rege et regno eligitur, ac in patriarchatum totius Britannie glorioso Odoni dignissimus successor subrogatur. Cujus Dunstani, et hujus de quo agimus Patris Odonis illud inter alia non parvo cognoscendæ sanctitatis et beatitudinis illorum indicio est, quod Dunstano in die sancto Pentecostes missam ad altare Domini Salvatoris Cantuarie celebrante, Spiritus sanctus qui super ipsum in specie columbe apparuit, consumpto sacrificio in australem altaris partem, ubi venerabilis Odo tumultus jacebat, divertit, et super tumbam ejus multis intuentibus requievit. Quæ res in tanta reverentia ab ipso Dunstano habita est, ut unquam post hoc ante sepulcrum illius transiret nisi genua flecteret. Cognomine quoque boni in materna lingua illum deinceps vocare solebat, videlicet Odo Segode (*al.* Thegood), quod interpretatur *Odo bonus*. Quo cognomine etiam usque hodie ab Anglis, sed maxime a Cantuaritis appellatur. His ita descriptis, gestæ rei series narrandi finem expostulat, quem hic quidem ponimus, et in eo Deum qui est finis et complementum omnium honorum, consona voce laudamus, qui nomen suum in omni gente ita glorificat, ut quicumque illum timet et operatur justitiam, acceptus sit illi. Illi ergo sit laus et gratiarum actio per infinita sæcula sæculorum, amen.

Ut rosa de spinis, sic prodiit Odo paganis,

Stigmata perfidie nulla parente trahens.

Contra vota patrum fidei complexus aratrum,

Ut bonus agricola cordis arabat humum.

Sanguine sublimis, sublimior ordine morum,

Clarus progenie, clarior ore fuit.

Vir sceleris purus occursabat sceleratis,

Summi regna Patris amplificare studens.

Virtutumque phalanx illi præcordia tutans,

Non in eo vitium passa tenere locum.

Hic precibus fuis hostilia tela fugavit,

Qui nos dente petit, hic prece cædet aprum.

Qui super astra cluis, pro nobis, Odo, preceris,

Multimodæ cladis in regione sitis.